

Wspomnienie o Profesor Barbarze Klocek

Trzeciego marca 2022 roku, w wieku 78 lat zmarła Pani Profesor Barbara Klocek, wybitny polski zootechnik, znany naukowiec i nauczyciel, wychowawca kilku pokoleń zootechników, autorka i współautorka znanych i powszechnie uznawanych podręczników. Była pracownikiem Centralnego Laboratorium Przemysłu Paszowego w Lublinie i Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach.

Prof. dr hab. Barbara Klocek była wybitnym specjalistą w zakresie paszoznawstwa i żywienia zwierząt, jednym z najbardziej znanych i szanowanych naukowców. Urodziła się 19 października 1943 roku w Rożnowicach koło Gorlic, gdzie ukończyła szkołę podstawową. W 1957 roku podjęła naukę w Technikum Rolniczym w Rzemieniu koło Mielca. Po maturze rozpoczęła studia wyższe na Wydziale Zootechnicznym Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie, które ukończyła w 1967 roku, broniąc pracę magisterską pt. „Badania nad określeniem najkorzystniejszego stosunku białka do energii zawartej w dawce pokarmowej”. Po ukończeniu studiów odbyła wstępny staż pracy w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Zootechniki w Chorzelowie, w ramach którego zapoznała się z metodami prowadzenia badań naukowych w zakresie hodowli drobiu, oceny użyteczności trzody chlewnej oraz prowadzenia doświadczeń żywieniowych. Zainteresowanie powyższymi zagadnieniami sprawiło, że w 1968 roku podjęła pracę w Centralnym Laboratorium Przemysłu Paszowego w Lublinie, gdzie przez ponad 20 lat prowadziła badania związane ściśle z żywieniem zwierząt i paszoznawstwem. Zajmowała się między innymi:

- opracowaniem technologii produkcji i składu recepturowego preparatów mlekozastępczych oraz oceną ich przydatności w badaniach biologicznych na cielętach;
- oceną przydatności paszowej fosforanów używanych do produkcji mieszanek mineralnych oraz oceną nowych surowców paszowych jako komponentów mieszanek paszowych (w ramach programu rządowego PR-4);
- badaniami dotyczącymi możliwości eliminacji lub ograniczenia importowanych surowców paszowych i obniżenia poziomu białka w niektórych asortymentach mieszanek paszowych oraz wartością pokarmową surowców niekonwencjonalnych stosowanych w produkcji pasz przemysłowych;
- badaniami nad zbiorem, suszeniem i przerobem roślin strączkowych na paszę, określeniem ich wartości pokarmowej oraz zasadami stosowania na-

sion i suszów z całych roślin strączkowych w paszach przemysłowych (w ramach programu PR-4 oraz programu rządowego 138 pt. „Zwiększenie zagospodarowania surowców krajowych w przemyśle paszowym poprzez racjonalizację procesów technologicznych”);

- badaniami w ramach Centralnego Planu Badawczo-Rozwojowego (CPBR) kierując celami poznawczymi: C-34 pt. „Zboża i rośliny oleiste” i C-26 pt. „Ocena wartości pokarmowej nasion nowych odmian roślin strączkowych i ich granicznych udziałów w mieszankach i koncentratkach paszowych”;
- celem wdrożeniowym A-21 pt. „Opracowanie receptur z optymalnym udziałem zbóż w połączeniu z krajowymi surowcami białkowymi”.

Ogromne osobiste zaangażowanie w pracy zawodowej Barbary Klocek skutkowało w 1978 roku obroną rozprawy doktorskiej pt. „Badania nad określeniem wartości pokarmowej fosforanów używanych do produkcji mieszanek mineralnych” napisanej pod kierunkiem Prof. dr. hab. Mariana Wójciaka na Wydziale Zootechnicznym Akademii Rolniczej w Lublinie. Następnie badania nad procesami uzdatniania krajowych surowców paszowych oraz ich wpływem na wartość pokarmową zaowocowały w 1987 roku rozprawą habilitacyjną pt. „Ocena wpływu niektórych procesów technologicznych na wartość pokarmową surowców i mieszanek paszowych”.

W 1990 roku Profesor Barbara Klocek rozpoczęła pracę na Wydziale Rolniczym Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach (aktualnie Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach). Podjęcie pracy na Uczelni nie zmieniło zainteresowań i nurtów badawczych Pani Profesor. Dotyczyły one m.in. opracowania nowoczesnej technologii produkcji koncentratów białkowo-tłuszczowych na bazie nasion rzepaku „00”, śruty poekstrakcyjnej „00”, suszu z roślin zielonych i tłuszczów utylizacyjnych. Ważną działalnością badawczą w tym okresie było kierowanie programem FAO POL/86/001 „Wdrażanie pszenżyta do produkcji rolniczej”. Wyniki sześcioletnich badań zostały podsumowane w opracowaniu pt. „Sposoby wprowadzania pszenżyta do mieszanek przemysłowych” i wdrożone w przemyśle paszowym.

W 1996 roku Barbara Klocek otrzymała tytuł profesora nauk rolniczych. Swoje badania nadal skupiała na ocenie nowych odmian nasion roślin strączkowych i rzepaku pod kątem ich przydatności paszowej. Na stanowisko profesora zwyczajnego została mianowana w 1999 roku.

Działalność badawcza Profesor była wszechstronna, bogata i owocna, opatrzona wizją przyszłości i doświadczeniem zdobytym także w trakcie staży naukowych odbytych w kraju i za granicą, m.in. w: Instytucie Zootechniki Zakładzie Doświadczalnym w Chorzelowie, Vyzkumny Ustav Krmivarskeho Prymuslu a Služeb Pecky, Agricultural Research Centre – Institute Animal Production w Okoinen, Uniwersytecie w Plymouth.

Pani Profesor Barbara Klocek była osobą niezwykle zaangażowaną i zdyscyplinowaną w pracy, czego efektem jest obszerny dorobek naukowy obejmujący ponad 100 oryginalnych prac twórczych, 70 komunikatów i doniesień opublikowanych w materiałach z konferencji krajowych i za-

granicznych, 33 prace popularnonaukowe, 9 instrukcji wdrożeniowych oraz liczną grupę, istotnych merytorycznie prac niepublikowanych. Podkreślić należy, że Profesor Barbara Klocek wniosła duży wkład w opracowanie i redagowanie podręczników i skryptów dydaktycznych. Zootechnikom polskim Profesor Klocek jest jednak najbardziej znana jako współautor rozdziałów dotyczących produkcji mieszanek pasz treściwych oraz mieszanek mineralnych, preparatów witaminowych i witaminowo-mineralnych w kilku kolejnych wydaniach popularnego w kraju 3-tomowego podręcznika „Żywnienie zwierząt i paszoznawstwo”.

Silna osobowość oraz duże osobiste zaangażowanie w rozwój powierzonych jej młodych ludzi, a także konsekwencja w dążeniu do celu sprawiły, że Profesor Barbara Klocek legitymowała się znacznymi osiągnięciami w zakresie kształcenia kadry naukowej, nie tylko bezpośrednio jako promotor 4 rozpraw doktorskich i ponad 100 prac magisterskich i inżynierskich, ale także jako konsultant i wnikliwy recenzent powoływany przez różne Rady Naukowe oraz Centralną Komisję do Spraw Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych.

Pani Profesor zawsze dbała o rozwój naukowy pracowników Katedry Żywnienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej, którą kierowała przez okres 20 lat. Jednym z najważniejszych osiągnięć w nauce jest pozostawienie po sobie następców, którzy kontynuują Jej dzieło. Spośród sześciu zatrudnionych w Katedrze Żywnienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej pracowników naukowo-dydaktycznych czterech uzyskało stopień doktora habilitowanego, a jeden tytuł profesora. Pani Profesor zrecenzowała 20 prac doktorskich i 4 rozprawy habilitacyjne, oceniła dorobek 13 osób ubiegających się o stopień doktora habilitowanego i 9 na tytuł profesora. Dokonała też oceny dorobku 4 osób ubiegających się o zatrudnienie na stanowisku profesora nadzwyczajnego i 5 na stanowisko profesora zwyczajnego. Była również promotorem w postępowaniu o nadanie tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, Panu Profesorowi Zygmunutowi Litwińczukowi z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Charakterystyka Profesor Barbary Klocek nie byłaby kompletna bez pokazania ogromnej działalności organizacyjnej i społecznej w okresie ponad 45 lat pracy zawodowej na rzecz Centralnego Laboratorium Przemysłu Paszowego i Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Pani Profesor organizowała bazę doświadczalną do prowadzenia badań żywieniowych na bydło, trzodzie chlewnej i drobiu. Była współorganizatorem wielu różnego rodzaju sesji i konferencji naukowych, m.in. Sesji Naukowych Sekcji Żywnienia Zwierząt Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN i Zjazdów Naukowych Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego. Przekazywała wiedzę z zakresu żywienia zwierząt do praktyki rolniczej, prowadząc wykłady dla hodowców zwierząt gospodarskich i producentów pasz przemysłowych. Współpracowała z wieloma ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. Była członkiem kolegium redakcyjnego Biuletynu Naukowego Przemysłu Paszowego oraz Pasz Przemysłowych, członkiem Komitetu Nauk Zootechnicznych Polskiej Aka-

demii Nauk, członkiem Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego oraz Zespołu ds. Środków Żywnienia Zwierząt przy Ministrze Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej. Jej działalność zawsze spotykała się z uznaniem, czego dowodem było powierzanie pełnienia różnych funkcji, takich jak: Główny specjalista w Zakładzie Doświadczalnym Centralnego Laboratorium Przemysłu Paszowego w Snopkowie (1969-1971), Kierownik Zakładu Paszoznawstwa Centralnego Laboratorium Przemysłu Paszowego w Lublinie (1972-1990), Zastępca Dyrektora Instytutu Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej Wyższej Szkoły-Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach (1989-1990), Dyrektor Instytutu Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach (1991-1993), Prorektor ds. Nauki Wyższej Szkoły Rolniczo-Pedagogicznej w Siedlcach (1993-1999), Dyrektor Instytutu Bioinżynierii i Hodowli Zwierząt Akademii Podlaskiej w Siedlcach (2001-2010), Kierownik Katedry Żywnienia Zwierząt i Gospodarki Paszowej Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (1993-2012). Niezwykła charyzma i umiejętności interpersonalne Pani Profesor jako Kierownika Katedry i Dyrektora Instytutu sprawiły, że potrafiła zjednoczyć środowisko siedleckich zootechników i wznieść je na wyżyny.

Imponujący dorobek naukowy Profesor Barbary Klocek, Jej autorytet i zaangażowanie w rozwiązywanie ważnych zagadnień naukowych i praktyki zootechnicznej sprawiły, że była szanowana i uznawana za jednego z największych fachowców zajmujących się problematyką paszoznawstwa i żywienia zwierząt. W uznaniu zasług została wyróżniona odznaczeniami państwowymi i resortowymi, w tym: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Srebrnym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Medalem Zasłużony dla Rolnictwa, Medalem Zasłużony dla Przemysłu Paszowego, a także wieloma odznakami i medalami nadawanymi przez uczelnie oraz władze województw i związki branżowe.

Pani Profesor należała do ludzi obowiązkowych, pracowitych, kochających swoją profesję. Zjednywała sobie otoczenie prawdziwą skromnością i ludzką życzliwością. Jednak szczególną cechą Profesor Barbary Klocek była niezwykła energia i aktywność życiowa, którą przejawiała na wielu płaszczyznach. Dzięki zainteresowaniu i aktywności życiowej Pani Profesor, wielu Jej przyjaciół i współpracowników dużo Jej zawdzięcza. Do ostatnich dni koresponowała z przyjaciółmi, interesowała się sprawami ludzi i instytucji. Nie wszyscy wiedzą, że wielką pasją Profesor były podróże, a wyjątkowe miejsce w jej sercu zajmowały Polskie Góry, do których zawsze chętnie wracała. Wśród najciekawszych miejsc zwiedzonych przez Panią Profesor wymienić należy m.in.: Szanghaj, Salamankę, Gibraltarc, Betlejem, Gizę, Monte Cassino, Nordkapp, Etnę, czy Rovaniemi.

Śmierć Pani Profesor Barbary Klocek została przyjęta z głębokim żalem i smutkiem nie tylko przez najbliższą rodzinę, ale przez grono współpracowników, kolegów i przyjaciół. Uroczystość pogrzebowa odbyła się 9 marca 2022 roku, w Kościele Rektoralnym Pw. Najświętszego Zbawiciela przy ulicy Unickiej w Lublinie.

Anna Milczarek